
Barış İlkesi*

Jim Peron°

Liberalizmin temel ilkesi barıştır. Bazıları barışçıl işbirliğinin temel ilke olduğunun söyleyecektir. Fakat, hür bir toplum insanın barışçıl biçimde işbirliği yapmamakta özgür olduğu toplumdur.

Birçok insan liberalizmin kor ilkesinin özgürlük olduğunu söyleyecektir. Ve liberalizm hür demek olan Latince liber kelimesinden türediği için, bu makul mütalaadır. Fakat, bunun altında barış ilkesi vardır. Veya belki şiddete başvurmama demek daha iyidir.

Eğer bir değer (value) elde etmek istersen bunu barışçıl bir yolla veya şiddetle yapabilirim. Liberalizm değer elde etmekte şiddet kullanmaktan kaçınır. Liberalizmde sadece barışçıl metodlara müsaade edilir.

Şiddete dayalı yöntemler genellikle aşikârdır. Bir insanın kafasına vurup istediğimizi alabiliriz. Peşinden koştığımız değer maddî değilse; fakat, diğer insanların bizim tercih ettiğimiz şekilde davranmasına bağlı (dayanan) diğer tür tatminlerse, bir kamçı veya tüfek çekip onları dilediğimiz şeyi yapmaya zorlayabiliriz.

Tarih boyunca birçok kimse böyle yollarla değerleri elde etmeye çalışmışlardır. Ve bu yöntem pek az insanın işine yaramış veya bir süre için işe yaramıştır. Bu şiddet toptam (bütünüyle) uygulandığında veya insanların büyük çoğunlukluğunu için kullanıldığında işe yaramaz.

Şiddet zamanla başarısız olur, zira o özü itibariyle tahrip edicidir. Şiddet hiçbirşey üretmez. En iyi ihtimalle kırbacı elinde tutanları tatmin edecek şe-

* *Ideas on Liberty: Freeman*, December, 2006, vol. 56, No. 10.

° Jim Peron, Liberal Values Enstitüsünün icracı direktörüdür.

kilde mevcut eşya (mal) havuzunuyeniden tanzim eder. Ancak, daha kötüsü, şiddet mevcut serveti (zenğinliği) tahrip eder.

Gayrî maddî şeyleri kapsayacak şekilde geniş anlamda servet, şiddet tatbik edildiğinde tüketilmeye ve tahrip edilmeye mayillidir. Bir televizyonun çalındığını tahayyül edin. Suçlu bir evin kapısını veya bir penceresini kırabilir. Televizyonu alıp kaçmadan ev sahibi terörize edebilir.

Hırsız mevcut mal havuzunu kendi lehine olcaka şekilde yeniden dağıtmıştır. Fakat bu süreçte aynı zamanda kapı veya bir pencere kaybetmiştir. Ve hırsız hayatın maddî bir unsurunu tahrip etmeden televizyonu çalmadan becermiş olsa bile, insanlar için değerli bir şeyi tahrip etmiştir: kafa huzurlarını, güvenlik duygularını ve yaşadıkları yerde rahat hissetme kabiletlerini.

Bir toplum daha fazla şiddete sahne oldukça daha fakir olmaya meyleder. Bunun sebebi şiddetin veya şiddet tehdidinin servet üretimi cesaretini kırar. Üretken, insanlar gayretlerinin meyvesini gaspedildiğini idrak ederlerse, daha az gayret sarfetmeye veya hiç gayret sarfetmemeye meylederler. Toprağını sadece hasatını tekrar tekrar gaspettirmek gayretiyle süren adam, sürmeyi bırakır. Bu anlamda rastgele şiddet sistematik şiddetten çok daha az zararlıdır.

Ve bu bizi devlete getirir. Sınırlanmamış devlet şiddet tehdidi yapar ve bunu sistematik olarak yapar. Bu insanları devletin taleplerine “gönüllü olarak” uyacak kadar korku içinde bırakmak için etkili bir yoldur. Bu yol, serveti etkili bir şekilde gasbederken, tehditleri yapanların kaynaklarını muhafaza eder.

Fakat bu sistematik ve yayılcı tehditler negatif sonuçlar da verir. Vergileme açık bir örnektir. Vergileme zor tehdidine dayanır, fakat, “hayatın veya paran” diyen adi suçlunun şiddeti değildir. Adi suçlunun şiddeti tesadüfidir ve genellikle geçicidir. Kurbanın taşıdığı parayı gasbedebilir. Kurbanını kızdırabilir ve korkutabilir, fakat kurban aynı şeyi yarın, ertesi gün ve tahmin edilebileceği süre boyunca aynı şeye tahammül etmek mecburiyetinde kalmayacaktır.

Hırsızlığa maruz kaldım ve vergilendirildim soyguncu çok daha az aldı, yalnız bir defa boy gösterdi, ve beni soygununu benim iyiliğim için yaptığına ikna etmeye çalışmadı.

Vergici tamamıyla farklıdır. Onu şiddet tehdidi herkese yönelditir. Bazı insanlar bunu şiddet olarak görmezler, fakat hatalarını anlamak için yapmaları gereken uyumayı reddedene ne olduğunu seyretmektir. Vergilemenin yukarıda bahsedilen sonuçlara yol açtığı gayet iyi delillendirilmiştir. Vergileme, bazı insanların durumunu kötüleştirecek şekilde mevcut serveti yeniden dağıtır; bütün toplamı daha fakir hale getirecek şekilde serveti tüketir; mustakbel servetin üretilmesini caydırır.

Büyük bir liberal yazar, Felix Marley, şöyle yazdı: “Devlet, kısaca, insanlara boyun eğdirir, oysa toplum onları gönüllü olarak bir araya getirir... Devlet ve toplum... doğal olarak ve daimi olarak birbirine zıttır”.

Marley’in işaret ettiği gibi kusurların (günahların) –belki ahlaki olarak itiraz edilebilir olmakla beraber diğer insanların haklarını ihlal etmeyen davranışların– şiddetle önlenmesini isteyen ahlakçı bu şiddetin “ahlakı ilerletmek ve ahlaksızlığa karşı çıkmak için kullanılabilmesi” tezini ileri sürebilir. Fakat “Devlet bir bilince sahip olmadığından ve esas itibariyle bir maddi güç mekanizması olduğundan, devlet faaliyetinin refah kısmı hiçbir düşünceli kimseye onun esası olan tehdide karşı kör hale getirmemelidir. Ve devletin –C. S. Lewis tarafından kullanılan anlamlı ifadeyi kullanacak olursak– ‘insanı lağvetme’ potansiyeli daha büyüktür zira insanı ezen bu Juggernautu (Hint mabudu, tapanları ezen tekerlekli mabut) insanı kendisi yaratmıştır”.

Marley, zora dayanan metodları savunanların “devletin iyi (şeyler) yapma potansiyelini abarttıklarını ve devletin kötü (şeyler) yapma kapasitesini küçümstediklerini” ileri sürmüştür. Devletin hiç bir şey üretmediği, fakat sadece, süreçte büyük miktarda tüketim yaparken, mevcut serveti yeniden tanzim ettiği anlaşılırsa bu gücün daima tahrip edici olduğunu kavrayarsınız. Marley, kendisinden önce Albert Cay Nock’ın yaptığı gibi, devletin gücünde bir artışın toplum pahasına gerçekleştiğinin farkına varmıştır. Sivil toplumu kanunun zoruyla, günahların bastırılmasında olduğu gibi, teşvik etmenin sivil toplumu güçlendirmekle değil onun altını oymakla sonuçlanmasının sebebi budur.

Marley şöyle demiştir: “[D]evlet, nihai tallilde, hiçbir şekilde tebasından zaten zrla almış olduğu şeyin dışında, verebileceği hiçbir şeye sahip değildir. Bu yüzden, devlete tapınmada, insanlar, ruhlarını, karşılığında onlara yalnızca tapınıcıların bu kutsala saygısız mihraba hal-i hazırda yerleştirilmiş olduğu şeyleri, verebilecek bir sahte tanrıya feda ederler”.

Devlet’in Saflığı

Bir ülke için doğru olan enternasyonel olarak da doğrudur. Savaş zorun nihai ifadesidir. Birinci dünya savaşı eleştiricisi Ranolph Bourne şöyle demiştir: “Savaş devletin sağlıdır”. Böyledir çünkü devletin gücü savaş boyunca artar. 1949’da, Kinci Dünya savaşının hatıraları hafızasında tze iken, Marley okuyucularına şunu hatırlatmıştır: “Muzaffer bir devleti savaş yoluyla elde ettiği güç büyük ölçüde düşmandan değil fakat kendi halkında alınır. Savaş zamanında toplumdaki bütün özel unsurlar –aile, kilise, basın, okul, şirket, sendika ve diğer kooperatifler– devletin özel disiplinine tabi olur. Ve bu uygulamaya ihtiyaç yok ki, devlet tarafından bir defa bir acil durum kontrolü tesis edilince onu daimi kılma yolundaki her tür argümanlar peşinden gelecektir”.

İyi bilinmektedir ki, kolektiflerde bireyler ahlaki sınırları kaybederler. Birlikçi kalabalık, kalabalığın her üyesi birey olarak düşüncesinden dehşete kapılacak olmasına rağmen, öldürülebilir. Benzer şekilde, devlet içinde, karar alımına katılan bireylerin davranışlarının sorumluluğu normal duygusunu kaybedeceği bir kolektif güçtür. Gerçekte hukuk genellikle iktidarı kullananların suçluluğunu kesinlikle inkar eder.

Bu söylenenlerin hiç biripasifizmi ima etmez. Değer elde etme aracı olarak şiddetin reddi inanın değerlerini kormak için kendini müdafaadan vazgeçirmesini gerektirmez.

Nihayetinde mühim olan iktidar birikiminin ardındaki niyet değildir, zira iyi niyet sonuçları belirlemez. Devlet gücünün mahiyeti öyledir ki, devlet iktidarı ister refah, ister devlet güvenliği, ister ahlak adına yayılsın, sonuçlar ni-hai olarak aynıdır. Sosyal güç azalır ve ortak ahlak sınırları geriler.

Çeviren: Atilla Yayla